

Náš spolupracovník doc. dr. Ján Grác, CSc. sa začiatkom roku dožil významného životného jubilea. Jubilant je známou osobnosťou nielen v odborných psychologických a pedagogických kruhoch, ale i v širokej, najmä učiteľskej verejnosti. Patrí medzi tých pracovníkov, ktorí si svojou skromnosťou a príkladnou pracovitosťou získali úctu nielen medzi spolupracovníkmi katedry a fakulty, ale i medzi odbornou obcou doma i v zahraničí. Ako vysokoškolský učiteľ nemalou mierou sa podieľa na príprave vysokoškolských študentov odboru pedagogickej psychológie a pedagogiky a na príprave aspirantov.

Vo svojej doterajšej odbornej, vedeckej a učiteľskej činnosti sa zamerával na riešenie aktuálnych pedagogicko-psychologických problémov výchovy, ktoré možno zhrnúť do 4 tematických, chronologicky na seba navzájom nadväzujúcich okruhov.

V rokoch 1957—1963 sa zamerával na riešenie pedagogicko-psychologických otázok pracovnej výchovy. Z tejto problematiky publikoval dve knižné monografie „Príspevok k metodike základov výroby“ (1961) a „Organizácia výrobnéj práce žiakov“ (1963). S riešením tejto problematiky súvisí aj napísanie učebného textu „Educational Psychology“ (1976), ktorý je určený pre potreby medzinárodného postgraduálneho kurzu učiteľov rozvojových krajín.

V druhom období (1963—1968) sa zamerával na psychologické problémy spoločenských kontaktov našej mládeže. O tejto problematike publikoval knihu „Spoločenský styk a psychológia výchovy mládeže“ (1969), ktorá sa stretla s pozitívnym ohlasom u nás i v zahraničí.

Tretím okruhom vedecko-výskumnej činnosti jubilanta (roky 1969—1973) boli problémy, vyplývajúce zo študijného života dospievajúcej mládeže. Výskum tejto tématiky zavŕšil v monografii „Škola a psychológia spokojnosti mládeže“ (1973). O tejto problematike referoval na medzinárodných kongresoch v Kanade a Belgicku.

V súčasnom období sa zameriava na riešenie otázok súvisiacich s koncipovaním psychológie výchovy, a to predovšetkým v súvislosti so štátnym plánom výskumu. Okrem viacerých štúdií, ktoré vyšli aj v ZSSR a NDR, publikoval knižnú monografiu „Pohľady do psychológie hodnotovej orientácie mládeže“ (1979).

Popri týchto základných vedecko-výskumných okruhoch jeho vedľajšou, „ale srdečnou“ záujmovou oblasťou je psychológia samostatného učenia sa. V rámci nej rozpracoval významné otázky pedagogických prístupov k racionalizácii samostatného učenia sa jedinca v prácach „Ako sa úspešne učiť?“ (1964), „Psychológia samoučenia“ (1978).

Ako vysokoškolský pedagóg je doc. Grác známy svojimi zanietacími, odborne fundovanými prednáškami, ktoré nielen vzdelávajú, ale i vychovávajú. Tvorbu učebníc a učebných textov pokladá za jednu z prvotných povinností vysokoškolského učiteľa. Vydal nasledovné učebné texty: „Anatomicko-fyziologické a psychické osobitosti žiakov“ (1957), „Kapitoly zo psychológie osobnosti učiteľa“ (1958), „Pedagogická psychológia vzdelávacích procesov“ (1978), „Úvod do psychológie vzdelá-

vacích procesov“ (v tlači). Okrem toho je spoluautorom vysokoškolských učebníc „Teória výchovy“ (1972) a „Psychológia pre učiteľov“ (1973).

Výsledky bádání vo svojom odbore ochotne podáva aj vedecko-popularizačnou formou. Publikoval nielen stovky článkov v stránickej, odborárskej a mládežníckej tlači, ale napísal i knižné publikácie ako: „Mladí v spoločnosti“ (1966), „Ako sa úspešne učiť“ (1964), „Rozumieme deťom a mládeži?“ (1972). Posledná práca bola v r. 1973 odmenená prvou cenou literatúry faktu a v r. 1979 vyšla aj v Maďarsku.

Docent Grác ako zrelý vedecký pracovník je členom viacerých vedeckých spoločností (SPS, SPsS), kde zastával viaceré funkcie. Je členom Medzinárodnej asociácie aplikovanej psychológie.

Nie menšia je i jubilatova spoločensko-politická aktivita. Je členom desiatok komisií a rád, či už v mládežníckom hnutí, v socialistickej akadémii, v osvetovom ústave, ČSČK, na Ministerstve školstva a pod. Za túto činnosť dostal viacero vyznamenaní.

Spolupracovníci docenta Gráca na Katedre pedagogickej psychológie FF UK, kde je zástupcom vedúceho katedry, oceňujú osobnosť jubilanta nielen ako erudovaného vedeckého pracovníka, príkladného učiteľa, ale aj ako človeka, ktorý v každom smere prispieva k zdravému ovzdušiu na pracovisku, k formovaniu dobrých súdružských medziľudských vzťahov. V mene všetkých pracovníkov katedry a oddelenia školskej psychológie želám jubilantovi veľa pevného zdravia a osobnej pohody, aby sa mu mohli splniť všetky jeho ďalšie plány vo vedeckej práci, v pedagogickej činnosti a v súkromnom živote.

V. Kačáni

K ŠESTDESIATINÁM DOC. PhDr. ŠTEFANA TATRANSKÉHO, CSc.

V. septembri roku 1979 sa dožil významného životného jubilea člen Katedry psychológie FF UPJŠ v Košiciach docent Tatranský, významný pedagóg i psychológ, ktorý sa zapísal do dejín starostlivosti o opustené a defektné deti na Slovensku.

Rodák zo Šebastoviec pri Košiciach, absolvoval Filozofickú fakultu v Bratislave a potom už ako pracovník Ústavu pre sociálny výskum mládeže v Bratislave, defektológiu a špeciálnu pedagogiku. Na spomínanom pracovisku realizoval v roku 1948—49 výskum pestúnskej starostlivosti na Slovensku. Stretol sa tu veľmi konkrétne s dedičstvom kapitalizmu v starostlivosti o opustenú a bezprízornú mládež. Zistil vykorisťovateľský charakter tejto starostlivosti a pričínal sa nielen o jej pozastavenie v roku 1950, ale aj o to, aby nebola znovu zavedená v rokoch 1967—68 v starej forme.

Od roku 1950 pôsobí na východnom Slovensku ako psychológ v Sociodiagnostickom ústave v Košiciach, ktorý zakladal. Neskôr pôsobí ako riaditeľ Detského domova triediaceho. S láskou spomína na 20 rokov užitočnej práce v záujme tisícov nešťastných detí a ich rodičov.